

ARKADIUSZ JAWORSKI

Etyka administracji publicznej a funkcja edukacyjna sądów administracyjnych – glosa częściowo krytyczna do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 lipca 2021 r., sygn. akt III OSK 3869/21

Abstrakt

W niniejszej glosie omówione zostały dwa, na pierwszy rzut oka niedostrzegalne problemy, skupiające się w analizowanym orzeczeniu. Pierwszym z nich jest praktyczne stosowanie zasad etyki przez organy administracji publicznej. W omawianej sprawie – złożenie wniosku o stypendium szkolne z przekroczeniem ustawowego terminu – organy administracji publicznej nie tylko uchybiły swoim obowiązkom związanym z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, ale również w zakresie objęcia ochroną rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej. Taką ochronę gwarantują jej bowiem nie tylko ustawy, w tym Kodeks postępowania administracyjnego, ale również Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej oraz wiążące Polskę umowy międzynarodowe.

Z kolei Naczelny Sąd Administracyjny w glosowanym orzeczeniu skupił się przede wszystkim na analizie przepisów ustawy o systemie oświaty, nie poświęcając większej uwagi powyższemu problemowi standardów, którymi powinna kierować się administracja publiczna. Taki sposób rozpatrywania sprawy, pomijający szerszy kontekst pierwotnych przyczyn zaistnienia całego problemu, należy uznać za poważne zaniedbanie. W świetle fundamentalnej roli sądów w ochronie podstawowych praw jednostki, jak i wpływu orzecznictwa na kształtowanie kultury prawnej organów władzy publicznej i społeczeństwa obowiązkiem sądu – zwłaszcza sądu ostatniej instancji – jest szczegółowe wyjaśnienie wszelkich wątpliwości, jakie pojawiły się w danej sprawie, oraz wyczerpujące uzasadnienie racji stojących za danym rozstrzygnięciem. Celem, do którego sąd powinien zmierzać, jest nie tylko podtrzymywanie i promowanie pewnych standardów czy utrzymywanie jednolitości orzecznictwa, ale również zadbanie o to, aby zarówno strony, jak i wszyscy inni odbiorcy orzeczenia nie mieli żadnych, bądź mieli jak najmniejsze wątpliwości co do prawidłowości danego orzeczenia. Wszystko to wpływa znacząco na autorytet sądownictwa i zaufanie do niego obywateli, a tym samym – po części również do całej władzy publicznej w Polsce.

Słowa kluczowe: sądy administracyjne – administracja publiczna – etyka – prawa rodziny – aksjologia